

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai	
1.2 Facultatea	de drept	
1.3 Departamentul	de drept public	
1.4 Domeniul de studii	drept	
1.5 Ciclul de studii	Master	
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Drept privat al Uniunii Europene (în limba maghiară)	

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	<i>Dreptul și politica de mediu a Uniunii Europene</i> <i>Az Európai Unió környezeti politikája és joga</i>						
2.2 Titularul activităților de curs	Conf. dr. ZSUZSANNA EDIT HORVÁTH						
2.3 Titularul activităților de seminar	Conf. dr. ZSUZSANNA EDIT HORVÁTH						
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	EX. SCRIS	2.7 Regimul disciplinei	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (hetente)					2
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren (hetente)					1
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri (hetente)					1
Tutoriat (szükség szerint)					
Examinări (vizsgára való felkészülés)					10
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual		66			
3.8 Total ore pe semestru		108			
3.9 Numărul de credite		6			

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	•

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	• sală de curs, echipament de proiecție, laptop
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	• sală de curs, echipament de proiecție, laptop

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	- Înțelegerea aprofundată a obiectivelor, instrumentelor și legislației politicii de mediu a UE și a legislației de mediu a UE, cunoașterea obiectivelor, sarcinilor, procedurilor și instrumentelor politicii de mediu a Comisiei Europene, cunoașterea responsabilităților statelor membre în ceea ce privește punerea în aplicare a politicii și legislației de mediu a UE. <i>Az Európai Unió környezeti politikájának céljaiban, eszközeiben és az EU környezeti jogában való magabiztos eligazodási képesség, az EU Bizottsága környezeti politikai céljainak, feladatainak, eljárásainak, eszközeinek ismerete, a tagállamoknak az EU környezeti politikájának és környezeti jogszabályainak végrehajtásával kapcsolatos feladatainak ismerete.</i>
Competențe transversale	- Cunoașterea obiectivelor și programelor de dezvoltare durabilă pe termen mediu și lung ale UE, dobândirea cunoștințelor generale privind sarcinile legate de punerea în aplicare a legislației UE de către statele membre și cunoașterea organizațiilor și programelor internaționale de dezvoltare durabilă. <i>Az EU fenntartható fejlődési közép- és hosszú távú céljaiban, programjaiban való eligazodás, az EU jog tagállami végrehajtásával kapcsolatos feladatok ismerete általában, a fenntartható fejlődés nemzetközi szervezetei, programjai közötti eligazodás.</i>

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Familiarizarea studenților cu conceptul de dezvoltare durabilă, cu componentele sale, cu existența și relația strânsă dintre pilonii economic, social și de mediu, care nu poate fi realizată fără un nivel ridicat de protecție și calitate a mediului. Dezvoltarea durabilă și un nivel ridicat de protecție a mediului reprezintă un obiectiv-cheie al Uniunii Europene, concretizat în noua agendă de dezvoltare și creștere durabilă, "European Green Deal", care se bazează pe programele și obiectivele de dezvoltare durabilă convenite la nivel internațional. Obiectivul general al cursului este de a familiariza studenții cu elementele acestui program și cu programele și legislația UE lansate pentru punerea în aplicare a acestuia. <i>A hallgatók megismertetése a fenntartható fejlődés fogalmával, összetevő elemeivel, a gazdasági, társadalmi és környezeti pillérek mibenlétével és szoros kapcsolatával, amely nem valósítható meg a környezet magas szintű védelme és minőségének megóvása, fejlesztése nélkül. A fenntartható fejlődés és a környezet magas szintű védelme az Európai Unió kiemelkedő célja, amelyet a fenntartható fejlődés nemzetközi szinten elfogadott fenntartható fejlődési programjaira és célkitűzéseire épített új fenntartható fejlődési és növekedési programja, az „Európai Zöld Megállapodás” jelműjelez. A kurzus általános célja e program elemeinek és végrehajtására indított uniós programok és jogi szabályozás megismertetése a hallgatókkal.</i>
7.2 Obiectivele specifice	Obiectivul specific al cursului este de a familiariza studenții cu dezvoltarea politicii de mediu, care este în prezent o parte centrală a politicilor Uniunii Europene, cu necesitatea, domeniul de aplicare și instrumentele de competență ale UE, cu rolul politicii și legislației de mediu în integrare și cu particularitățile acesteia. Cursul va prezenta studenților obiectivele fundamentale, principiile, principalele domenii și reglementări ale politicii și legislației UE în domeniul mediului, precum și rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene în dezvoltarea politicii și legislației în domeniul mediului și în aplicarea legislației în materie de mediu.

	• Un obiectiv important al cursului este acela de a le oferi studenților o bună înțelegere a sarcinilor de punere în aplicare a politicii și legislației UE în domeniul mediului în statele membre, a sarcinilor legate de diferitele surse ale legislației UE în domeniul mediului și a consecințelor neaplicării. • Un alt obiectiv important este acela de a familiariza studenții cu competențele, instrumentele și programele executive ale Comisiei Europene. • <i>A kurzus speciális célja a hallgatók megismertetése az Európai Unió politikái között ma már központi szerepet betöltő környezeti politika kialakulásának, az uniós hatáskör megteremtése szükségességének, terjedelmének és eszközeinek, a környezeti politika és jog integrációs szerepének, sajátosságainak bemutatása. A kurzus során a hallgatók megismerkednek az uniós környezeti politika és jog alapvető céljaival, elveivel, főbb területeivel, szabályozásával, továbbá, az Európai Unió Bíróságának a környezeti politika és jog fejlesztésében, valamint a környezeti jog érvényesítésében betöltött szerepével.</i> • <i>A kurzus fontos célkitűzése, hogy a hallgatók megfelelő jártasságot szerezzenek az uniós környezeti politika és jog tagállami végrehajtási feladataiban, az egyes uniós környezeti jogforrásokkal kapcsolatos teendőkben, a végrehajtás elmulasztásának következményeiben.</i> • <i>További fontos célkitűzés az Európai Bizottság végrehajtási hatáskörének, eszközrendszerének, programjainak megismertetése.</i>
--	--

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Conceptul de dezvoltare durabilă, rădăcinile sale internaționale. Conceptul de o singură planetă a vieții, amprenta ecologică, capacitatea biologică a Pământului. Conferințe internaționale privind mediul și dezvoltarea durabilă, declarații, programe, documente, principii adoptate. Structura pe piloni a dezvoltării durabile (din Declarația de la Stockholm din 1972, Raportul Brundtland privind viitorul nostru comun din 1987, Conferința de la Rio de Janeiro din 1992, Johannesburg 2002, Rio+20 2012, Conferința ONU privind dezvoltarea durabilă din 2015, Declarația de la Paris și alte reuniuni internaționale). <i>A fenntartható fejlődés fogalma, nemzetközi gyökerei.</i> <i>Az egy bolygónyi élet koncepciója, környezeti lábnyom, a Föld biológiai kapacitása.</i> <i>Nemzetközi környezetvédelmi és fenntartható fejlődési konferenciák, elfogadott nyilatkozatok, programok, dokumentumok, alapelvek. A fenntartható fejlődés pilléres szerkezete. (Az 1972-es Stockholmi Nyilatkozattól kezdve az 1987-es „Közös Jövőnk” c. Brundtland jelentésen, az 1992-es Rio de Janeirói</i>	Curs interactiv Suport powerpoint	

konferencián, a 2002-es Johannesburgi, majd a 2012-es Rio+20, valamint a 2015-ös ENSZ Fenntartható Fejlődés konferenciáig és a Párizsi Nyilatkozatig, és egyéb nemzetközi találkozókig).

2. Agenda 2030 a ONU, noile principii ale dezvoltării durabile (principii economice, sociale și de mediu, de protecție a climei: eradicarea sărăciei, protecția sănătății, protecția resurselor naturale, creștere economică durabilă, consum și producție durabile, protecția biodiversității etc.).

Az ENSZ 2030 programja, a Fenntartható Fejlődés új alapelvei (gazdasági, szociális és környezeti, klímavédelmi elvek: a szegénység megszüntetése, az egészségvédelem, a természeti erőforások védelme, fenntartható gazdasági növekedés, fenntartható fogyasztás és termelés, biológiai sokféleség védelme, stb.)

3. Programele de creștere durabilă și de dezvoltare durabilă ale UE și revizuirile acestora (din 2005 până în prezent), procesul "Cardiff" de integrare a cerințelor de mediu, precum și programul Europa 2020 și strategiile și programele de punere în aplicare a acestuia. Contribuția UE la Agenda 2030 a ONU și la noile obiective de dezvoltare durabilă.

Az EU fenntartható növekedési és fenntartható fejlődési programjai, azok felülvizsgálatai, (2005-től napjainkig). A „Cardiff” folyamat a környezeti követelmények integrálására, valamint az Európa 2020 program és annak végrehajtására született stratégiák és programok. Az Európai Unió hozzájárulása az ENSZ 2030-as programjához és az új fenntartható fejlődési célokhoz.

4. Dezvoltarea politicii de mediu a UE și rolul mediului în integrarea economică.

Programele de acțiune pentru mediu ale UE din 1973 până la cel de-al șaptelea program de acțiune din 2013. Noul al 8-lea program de acțiune pentru mediu al UE 2022 și noile sale obiective și instrumente (tranziție ecologică, economie circulară, creștere regeneratoare, minimizarea poluării, neutralitate climatică, poluare zero, promovarea drepturilor de mediu, revizuirea planificată a programului).

Az EU környezeti politikájának kialakulása, a környezetvédelem szerepe a gazdasági integrációban.

Az EU környezeti cselekvési programjai 1973-tól a 2013-as hetedik cselekvési programig. Az EU új, 2022-es, nyolcadik környezeti cselekvési programja, és annak új célkitűzései, új eszközei (zöld átállás, körforgásos gazdaság, regeneratív növekedés, szennyezés

minimalizálása, klímasemlegesség, zéró szennyezésre törekvés, környezeti jogok szorgalmazása, a program tervezett felülvizsgálata).

5. Obiectivele și principiile politicii de mediu a UE. Modul în care UE aplică principiile de competență în politica de mediu; principiul subsidiarității. Principiile specifice politicii de mediu a UE.

Integrarea mediului și principiul precauției în protecția mediului și a sănătății umane.

Az EU környezeti politikájának céljai, alapelvei. Az EU hatásköri elveinek érvényesülése a környezeti politikában; a szubszidiaritás elve. Az EU speciális környezeti politikai alapelvei.

A környezeti integráció és az elővigyázatosság elve a környezet és az emberi egészség védelmében.

6. Sursele dreptului UE în materie de mediu, dispozițiile privind mediul din TUE și TFUE. Temeiul juridic al legislației de mediu, armonizarea legislației de mediu, rolul instituțiilor UE în elaborarea politicii și legislației de mediu.

Az EU környezeti jogának forrásai, az EUSZ és az EUMSZ környezeti rendelkezései. A környezeti jogalkotás jogalapja, környezeti jogharmonizáció, az EU intézményeinek szerepe a környezeti politikai döntéshozatalban és a jogalkotásban.

7. Structura organizațională a politicii de mediu a UE. Competențele, organizarea și sarcinile Comisiei Europene.

Agencia de Mediu a Uniunii Europene. Organizarea, sarcinile și competențele agenției. Rolul acesteia în facilitarea procesului decizional al UE în domeniul mediului și în promovarea punerii în aplicare a legislației UE în domeniul mediului în statele membre. Rețeaua IMPEL.

Az EU környezeti politikájának szervezeti rendszere. Az Európai Bizottság hatásköre, szervezeti felépítése, feladatai.

Az Európai Unió Környezeti Ügynöksége. Az Ügynökség szervezeti felépítése, feladatai, hatáskörei. Szerepe az EU környezeti döntéshozatalának elősegítésében és az uniós környezeti jog tagállami végrehajtásának előmozdításában. Az IMPEL hálózat.

8. Impactul politicii și legislației de mediu a UE asupra dezvoltării politicilor și legislației naționale. Punerea în aplicare a legislației de mediu a UE de către statele

membre.

Obligațiile și responsabilitățile statelor membre în punerea în aplicare a legislației de mediu a UE în raport cu diferitele forme de legislație de mediu. Importanța punerii în aplicare. Consecințele neaplicării.

Az EU környezeti politikájának és jogának hatása a nemzeti politika- és jogfejlesztésre. Az EU környezeti jogának tagállamok általi végrehajtása.

Az uniós környezeti jog végrehajtásával kapcsolatos tagállami kötelezettségek, feladatok az egyes környezeti jogforrási formák esetében. A jogérvényesítés jelentősége. A végrehajtás elmulasztásának következményei.

9. Rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene în dezvoltarea politicii și legislației de mediu. Cauze privind punerea în aplicare a directivelor de mediu. Posibilități de neaplicare. Cerința de conformitate formală și faptică, principiul securității juridice.

Az Európai Unió Bíróságának szerepe a környezeti politika és jog fejlesztésében. A környezeti irányelvek végrehajtásával kapcsolatos ügyek. A végrehajtás mellőzésének lehetőségei. A formális és ténybeli megfelelés követelménye, a jogbiztonság elvének érvényesülése.

10. Atribuțiile și responsabilitățile Comisiei Uniunii Europene în monitorizarea și promovarea implementării legislației UE în domeniul mediului în statele membre. Programele și noile instrumente ale Comisiei Europene pentru promovarea implementării în statele membre. Rapoarte periodice privind monitorizarea punerii în aplicare a legislației UE de către statele membre.

Az Európai Unió Bizottságának hatásköre, feladatai az EU környezeti joga tagállami végrehajtásának ellenőrzésében és előmozdításában. Az Európai Bizottság programjai és új eszközei a tagállami végrehajtás elősegítésében. Rendszeres jelentések az uniós jog tagállami végrehajtásának ellenőrzéséről.

11. Noi instrumente de aplicare a legii în domeniul protecției mediului. Aptitudini de reglementare, planuri de punere în aplicare, memorandumuri explicative, rapoarte și documente explicative ale statelor membre, "proiect pilot", cooperare administrativă. Punerea în aplicare / Statisticile Curții de Justiție a UE.

A jogérvényesítés új eszközei a környezetvédelemben. Regulatory Fitness, végrehajtási tervek, magyarázó memorandumok, tagállami jelentések és magyarázó dokumentumok, „pilot projekt”, igazgatási

együttműködés. Végrehajtási / EU Bírósági statisztikák.

12. Instrumente generale/orizontale (informare, evaluare de impact, instrumente economice, răspundere). Protecția sectorială a mediului (protecția naturii, protecția apei, protecția aerului, gestionarea deșeurilor, protecția climei).

Általános/horizontális eszközök (információ, hatásvizsgálat, gazdasági eszközök, felelősség). Ágazati környezetvédelem (természetvédelem, vízvédelem, levegővédelem, hulladékgazdálkodás, klímavédelem).

13. Producție durabilă, consum durabil în UE. Aspecte și instrumente de mediu ale politicii integrate de produse a UE. Integrarea cerințelor de mediu în producție și consum.

Responsabilitatea extinsă a producătorului pentru protecția mediului. Elemente ale acestei responsabilități pentru fluxurile de deșeuri specifice (deșeuri de ambalaje, baterii și acumulatori uzați, deșeuri de produse electrice și electronice, vehicule scoase din uz). Principiul "poluatorul plătește" și responsabilitatea față de mediu. EMAS, etichetarea ecologică a produselor, achizițiile publice ecologice, standardizarea, proiectarea ecologică a produselor. Reglementarea OMG-urilor, interdicții și restricții suplimentare de producție/comercializare/utilizare.

Fenntartható termelés, fenntartható fogyasztás az EU-ban. Az EU integrált termékpolitikájának környezeti aspektusai, eszközei. A környezeti követelmények integrálása a termelésbe és a fogyasztásba.

Kiterjesztett gyártói felelősség a környezet védelme érdekében. E felelősség elemei egyes hulladékok esetében (csomagolási hulladék, elhasznált elemek és akkumulátorok, elektromos és elektronikai termékek hulladékai, elhasznált járművek). A „szennyező fizet” elve és a környezeti felelősség. EMAS rendszer, környezeti termékjelzés, környezeti közbeszerzés, szabványosítás, környezeti terméktervezés. GMO-k szabályozása, további gyártási/forgalmazási/használati tilalmak és korlátozások.

14. Noua agendă a UE privind dezvoltarea durabilă/creșterea economică: obiective, instrumente ale "European Green Deal". Prioritățile Comisiei Europene.

Domeniile de politică și conținutul "European Green Deal", în special obiectivele politicii climatice și noua strategie a UE în materie de biodiversitate. Economia circulară versus economia liniară. Politica "zero

deșeuri" și mijloacele de punere în aplicare. Strategia "De la fermă la furculiță". "Jurământul verde". Planul de redresare "NextGenerationEU". Provocări viitoare pentru punerea în aplicare a Strategiei de dezvoltare durabilă a UE. <i>Az EU új fenntartható fejlődési/növekedési programja: az „Európai Zöld Megállapodás” célkitűzései, eszközei. Az Európai Bizottság prioritásai.</i> <i>Az Európai Zöld Megállapodás szakpolitikai területei, tartalmi elemei, kiemelten a klímapolitikai célkitűzések, és az EU új biodiverzitási stratégiája. Körforgásos gazdaság versus lineáris gazdaság. A zéró hulladékra törekvés politikája és megvalósításának eszközei. „From farm to fork” stratégia. A „zöld eskü”. A „NextGenerationEU” helyreállítási terv. Az Unió fenntartható fejlődési stratégia megvalósításának jövőbeni feladatai.</i>		
Bibliografie obligatorie: - Ludwig Krämer: <i>Az Európai Unió környezeti joga</i>, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2012 - Pánovics Attila: <i>Környezeti Politika</i>, in Horváth Zsuzsanna – Mohay Ágoston – Pánovics Attila – Szalayné Sándor Erzsébet, <i>Európai Közjog 2</i> (elektronikus oktatási segédanyag), PTE ÁJK Pécs, 2016, 165-180. o. - Horváth Zsuzsanna: <i>Az Európai Unió jogának végrehajtása</i>, in Horváth Zsuzsanna – Mohay Ágoston – Pánovics Attila – Szalayné Sándor Erzsébet, <i>Európai Közjog 2</i> (elektronikus oktatási segédanyag), PTE ÁJK Pécs, 2016, 7-38. o. - <i>Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés környezeti politikával kapcsolatos rendelkezései. A szerződések egységes szerkezetbe foglalt változata</i> (HL C 202, 2016. június 7., 1. o.) letölthető: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=OJ:C:2016:202:TOC - Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/591 Határozata (2022. április 6.) <i>a 2030-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési programról</i>, HL L 114/22, 2022.4.12. - Európai Bizottság, <i>Az európai zöld megállapodás</i>, COM(2019) 640, Brüsszel, 2019.12.11. Bibliografie facultativă: - Ludwig Krämer: <i>EU Environmental Law</i>, Sweet & Maxwell, London, 2016 (New, 9th edition: Ludwig Krämer and Christopher Badger: <i>EU Environmental Law</i>, forthcoming in June 2024) - Horváth Zsuzsanna: <i>Fenntartható fejlődés, fenntartható termelés és fogyasztás az Európai Unióban</i>, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2016 - Bándi Gyula: <i>Környezetjog</i>, V. fejezet, <i>Európai Unió Környezetjog</i>; Szent István Társulat, Budapest, 2022. - Pánovics Attila: <i>Az Európai Unió környezeti politikája – félúton?</i>; Pólusok folyóirat 2020./I. évf. 1. szám 107.–125. old. - Horváth Zsuzsanna: <i>A környezeti dimenzió megjelenítése az új fenntartható fejlődési célokban</i>, in Gellén Klára		

(szerk.) Honori et virtuti – Ünnepi tanulmányok Bobvos Pál 65. születésnapjára, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2017, 186 – 199. o.

- Horváth Zsuzsanna: *Védelem a tudományos bizonyosság hiányában: az elővigyázatosság alapelve az Európai Unió környezeti jogában*, in: Csapó Zsuzsanna (szerk.), Ünnepi Tanulmánykötet Bruhács János professor Emeritus 70. születésnapjára, Studia Iuridica Auctoritate Universitatis Pécs Publicata, Pécs, 2009, 88-115. o.

- Horváth Zsuzsanna: *A környezeti integráció alapelve - gondolatok az EU 7. környezeti cselekvési programja kapcsán*, Pro Futuro, 2013/1, Debrecen, 2013, pp. 31-51.

- Decizia nr. 1386/2013/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 noiembrie 2013 privind un program general de acțiune al UE pentru mediu pentru 2020: "Prosperitate fără epuizarea planetei" JO L 354, 28.12.2013, p. 171. <http://ec.europa.eu/environment/action-programme/index.htm> (15.02.2024)

- Comisia Europeană, Comunicare, EUROPA 2020 O strategie pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, COM(2010) 2020, Bruxelles, 3.3.2010.

- Consiliul Uniunii Europene/Consiliul Uniunii Europene, The European Green Deal, 20 decembrie 2022. site-ul politicilor: <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/green-deal/> (15.02.2024)

- Comisia Europeană, Un nou plan de acțiune pentru o Europă mai curată și mai competitivă, COM(2020) 98, Bruxelles, 11.3.2020.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Declarația de la Stockholm (1972); Raportul Bruntland "Viitorul nostru comun" (1986); Declarația de la Johannesburg și Planul de punere în aplicare (2002); Declarația de la Rio și Agenda 21 (1992); Declarația finală Rio+20: "Viitorul pe care ni-l dorim" (2022); Declarația Mileniului ONU, Obiectivele de dezvoltare ale mileniului (2000). <i>Stockholmi Nyilatkozat (1972); Bruntland Jelentés „Közös Jövőnk” (1986); Johannesburgi Nyilatkozat és Végrehajtási Terv (2002); Riói Nyilatkozat és Agenda 21 (1992); Rio+20 Zárónyilatkozat: „A jövő, amit akarunk” (2022); ENSZ Millenniumi Nyilatkozat, Millenniumi Fejlődési Célok (2000).</i> 2. ONU "Transformarea lumii noastre": Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă - documentul final, noile obiective de dezvoltare durabilă. <i>ENSZ „Világunk átalakítása”: a fenntartható fejlődés 2030-ig szóló programja – záródokumentum, új fenntartható fejlődési célok.</i> 3. Al 5-lea, al 6-lea, al 7-lea, al 8-lea Program de acțiune pentru mediu al Uniunii Europene. 4.4. Strategia de dezvoltare durabilă a Uniunii Europene. <i>Az Európai Unió 5., 6., 7., 8., környezeti cselekvési programjai. Az Európai Unió fenntartható fejlődés stratégiája.</i>	Analiză de acte normative și studierea jurisprudenței relevante	

4. Dreptul la un mediu curat și sănătos în Uniunea Europeană. Convenția de la Aarhus.

A tiszta és egészséges környezethez való jog az Európai Unióban. Az Aarhusi Egyezmény.

5. Capacitatea de încărcare a Pământului. Amprenta ecologică. "Ziua depășirii" ecologice (overshot day).

A Föld eltartóképessége. Környezeti lábnyom. Az ökológiai "túllövés napja" (overshot day).

6. Etichetarea ecologică a produselor (floarea europeană); proiectarea ecologică a produselor (design ecologic); standardizarea ecologică.

Környezeti termékjelzés (európai virág); környezeti terméktervezés (ecological design); környezeti szabványosítás.

7. Standardizarea de mediu, sistemul EMAS

Környezeti szabványosítás, EMAS rendszer

8. Reglementarea OMG-urilor (organisme modificate genetic) în UE.

GMO-k (genetikailag módosított szervezetek) szabályozása az EU-ban.

9. Răspunderea extinsă pentru mediu. Fluxuri de deșeuri specifice (deșeuri de ambalaje, deșeuri electronice, deșeuri de baterii și acumulatori, vehicule scoase din uz, deșeuri de plastic).

Kiterjesztett környezeti felelősség. Sajátos hulladékok (csomagolási hulladék, elektronikai hulladék, hulladék elemek és akkumulátorok, elhasznált járművek, műanyag hulladék).

10. Prioritățile Comisiei Europene pentru ciclul 2019-2024. Programe sectoriale de dezvoltare durabilă a mediului, în urma Green Deal-ului european. Programe și planuri pentru 2030 și 2050.

Az Európai Bizottság prioritásai a 2019-2024 ciklusra. Az Európai Zöld Megállapodás nyomán készült ágazati környezeti, fenntartható fejlődési programok. Programok, tervek 2030-ig és 2050-ig.

11. Principiile enunțate în hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene în acțiunile pentru neaplicarea

legislației de mediu a UE de către statele membre. <i>Az Európai Bíróság ítéleteiben megfogalmazott alapelvek az uniós környezeti jog tagállamok általi végrehajtásának elmaradása miatti perekben.</i> 12. Rapoarte ale Comisiei Europene privind monitorizarea implementării legislației de mediu a UE de către statele membre, statistici. <i>Az Európai Bizottság jelentései az uniós környezeti jog tagállamok általi végrehajtásának ellenőrzéséről, statisztikák.</i> 13. Noi instrumente ale Comisiei pentru promovarea implementării legislației de mediu de către statele membre. <i>Az Európai Bizottság új eszközei a környezeti jog tagállamok általi végrehajtásának előmozdítására.</i> 14. Prevederi privind mediul din Tratatul privind Uniunea Europeană și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Dispoziții privind mediul din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. <i>Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés környezeti rendelkezései. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának környezeti rendelkezései.</i>		
Bibliografie obligatorie - Ludwig Krämer: <i>Az Európai Unió környezeti joga</i>, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2012 - Pánovics Attila: <i>Környezeti Politika</i>, in Horváth Zsuzsanna – Mohay Ágoston – Pánovics Attila – Szalayné Sándor Erzsébet, <i>Európai Közjog 2</i> (elektronikus oktatási segédanyag), PTE ÁJK Pécs, 2016, 165-180. o. - Horváth Zsuzsanna: <i>Az Európai Unió jogának végrehajtása</i>, in Horváth Zsuzsanna – Mohay Ágoston – Pánovics Attila – Szalayné Sándor Erzsébet, <i>Európai Közjog 2</i> (elektronikus oktatási segédanyag), PTE ÁJK Pécs, 2016, 7-38. o. - <i>Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés környezeti politikával kapcsolatos rendelkezései. A szerződések egységes szerkezetbe foglalt változata</i> (HL C 202, 2016. június 7., 1. o.) letölthető: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=OJ:C:2016:202:TOC <i>Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/591 Határozata (2022. április 6.) a 2030-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési programról</i>, HL L 114/22, 2022.4.12. Európai Bizottság, <i>Az európai zöld megállapodás</i>, COM(2019) 640, Brüsszel, 2019.12.11. Bibliografie facultativă - Ludwig Krämer: <i>EU Environmental Law</i>, Sweet & Maxwell, London, 2016 (New 9th edition: Ludwig Krämer and Christopher Badger: <i>EU Environmental Law</i>, forthcoming in June 2024)		

- Horváth Zsuzsanna: *Fenntartható fejlődés, fenntartható termelés és fogyasztás az Európai Unióban*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2016
- Horváth Zsuzsanna: *Fenntartható termelés, fenntartható fogyasztás az Európai Unió környezeti politikájában*, in: Bobvos Pál (szerk.), Ünnepi Tanulmányok Veres József 80. születésnapja tiszteletére, Szeged, 2009, 247-268. o.
- Horváth Zsuzsanna: *Védelem a tudományos bizonyosság hiányában: az elővigyázatosság alapelve az Európai Unió környezeti jogában*, in: Csapó Zsuzsanna (szerk.), Ünnepi Tanulmánykötet Bruhács János professor Emeritus 70. születésnapjára, Studia Iuridica Auctoritate Universitatis Pécs Publicata, Pécs, 2009, 88-115. o.
- Horváth Zsuzsanna : *Principles of Integration and Precaution in the Case Law of the European Courts*, in: Bándi, Gyula, (ed.), *The Impact of ECJ Jurisprudence on Environmental Law*, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest, 2009, pp. 59-81.
- Horváth Zsuzsanna: *Greening of Production and Consumption: Towards Sustainability in the EU Integrated Product Policy*, in Veronica Rebrenau (ed.), *Sustainability – Utopia or Reality?*, Babes Bolyai University, Sfera Juridica, Cluj-Napoca, 2010, pp. 143-173.
- Horváth Zsuzsanna: *A környezeti integráció alapelve - gondolatok az EU 7. környezeti cselekvési programja kapcsán*, Pro Futuro, 2013/1, Debrecen, 2013, pp. 31-51.
- Horváth Zsuzsanna: *A környezeti dimenzió megjelenítése az új fenntartható fejlődési célokban*, in: Gellén Klára (szerk.) *Honori et virtuti – Ünnepi tanulmányok Bobvos Pál 65. születésnapjára*, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2017, 186 – 199. o.
- Horváth Zsuzsanna: *Transforming Our World: New Agenda and Goals for Sustainable Development*, in Marcel Szabó, Petra Lea Lángos, Réka Varga (eds.) *Hungarian Yearbook Of International Law And European Law 2016*, Eleven International Publishing Den Haag, 2017, pp. 167-194
- Pánovics Attila: *Az Európai Unió környezeti politikája – félúton?*; Pólusok folyóirat 2020./I. évf. 1. szám 107.–125. old.

Documentele UE:

- Comisia Europeană, Comunicare, Proiect de declarație privind principiile directoare pentru dezvoltare durabilă, COM(2005) 218, Bruxelles, 25.5.2005.
- Consiliul Uniunii Europene, Revizuirea Strategiei de dezvoltare durabilă a UE (SDD a UE) - O strategie reînnoită, 10917/06, Bruxelles, 26 iunie 2006.
- (online: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/hu/06/st10/st10917.hu06.pdf>)
- Comisia Europeană, Comunicare privind integrarea dezvoltării durabile în politicile UE: Revizuirea din 2009 a Strategiei UE pentru dezvoltare durabilă, COM(2009) 400 final, Bruxelles, 24.7.2009.
- Mai multe informații despre SDD a UE, online: <http://ec.europa.eu/environment/eussd/>
- Comunicarea Comisiei Europene, EUROPA 2020 O strategie pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, COM(2010) 2020, Bruxelles, 3.3.2010.
- Decizia nr. 1600/2002/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iulie 2002 de stabilire a celui de-al șaselea program comunitar de acțiune pentru mediu, JO L 242, 10.9.2002, p. 1,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:07:32002D1600:HU:PDF>
- Decizia nr. 1386/2013/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 noiembrie 2013 privind un program general de acțiune al UE pentru mediu pentru 2020: "Prosperitate fără a epuiza planeta", JO L 354, 28.12.2013, p. 171.
<http://ec.europa.eu/environment/action-programme/index.htm>.
- Comisia Europeană, Următoarele etape pentru un viitor durabil pentru Europa. Acțiune europeană pentru dezvoltare durabilă, COM(2016) 739, Strasbourg, 22.11.2016.- Comisia Europeană, Cartea albă privind viitorul Europei. Calea UE-27 până în 2025: Reflecții și scenarii, COM(2017) 2025, Bruxelles, 1 martie 2017.- Declarația comună a

Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului, a Parlamentului European și a Comisiei, Un nou consens european privind dezvoltarea, "Lumea noastră, demnitatea noastră, viitorul nostru", JO C 2010, 30.06.2017, p. 1-24.- Consiliul Uniunii Europene/Consiliul Uniunii Europene, The European Green Deal, 20 decembrie 2022. site-ul politicilor: <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/green-deal/> (15.02.2024).

- Comisia Europeană, Un nou plan de acțiune pentru o Europă mai curată și mai competitivă, COM(2020) 98, Bruxelles, 11.3.2020.

- Comisia Europeană, Punerea în aplicare a programului european Green Deal, Către o Europă neutră din punct de vedere climatic https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_hu (15.15.2024).

- Comisia Europeană, Strategia privind biodiversitatea pentru 2030, https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en?prefLang=hu (15.02.2024).

- Agenția Europeană de Mediu: <https://www.eea.europa.eu/hu> (15.02.2024).

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Cursul oferă cunoștințele profesionale științifice, teoretice și practice actualizate pe care le așteaptă profesioniștii care lucrează în domeniul protecției mediului și al dezvoltării durabile la nivel european și internațional. Absolvenții vor avea posibilitatea de a lucra în domeniul cercetării științifice, în organizații profesionale din domeniul protecției mediului, al administrației de mediu și al multor aspecte ale dezvoltării durabile, atât în țară, cât și în străinătate.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs			
10.5 Seminar/laborator			
10.6 Standard minim de performanță			
• Participare în proporție de 70% la cursuri și seminarii. Răspunsuri corecte la 60% din întrebările examenului scris.			

Data completării

20.09.2024

Semnătura titularului de curs

.....

Dr. Horváth Zsuzsanna

Semnătura titularului de seminar

.....

Dr. Horváth Zsuzsanna

Data avizării în departament

.....

Semnătura directorului de departament

.....